

Tranes Bladet

Skåne Tranås

Juni 2015

nr 2

TranesBladet

Ansvarig utgivare:

Lars Olof Glifberg
Tranås Ungdomsförening

Ordförande:

Lars Olof Glifberg

Redaktör:

Gunilla Blomberg
0704-86 85 49
gunilla.blomberg@telia.com

Omslagsbild:

Kviga på Tranåslund
Foto: Åsa Blomberg

Kontakt

Ordförande:

Lars Olof Glifberg
0709-14 44 92
glifberg.1@tomelilla.nu

Tranesbladet:

c/o Gunilla Blomberg
Rosencrantzgatan 14
273 31 Tomelilla

Medlemsregister:

Anna-Lisa Olsson
0417-202 62
alo.tranes@tele2.se

Vandrarhemmet:

Gerd de la Motte
0417-203 30
info@skanetranas.com

Lars Olof Glifberg

Traningar!

Knappt har Traneskören sjungit våren välkommen, så är det dags att klä midsommarstången. Nu kan vi sakta ner och låta tiden gå lite långsammare några månader så att vi hinner njuta av sommar, sol och ljus. Konstgjort ljus kan vi njuta av i höst när vi verkligen ser vilken skillnad de nya gatlyktorna gör.

Då kan vi sitta inne och kura med våra datorer och kolla hastigheten på bredbandet, men som sagt - allting har sin tid.

Söndagen efter midsommar är det dags för föreningens stora loppis på Idrottsplatsen. Kom med och hjälp till du också!

Både boulebanan och tennisbanan är nu i spel- och tävlingsbart skick och bokas lätt via hemsidan. Om man bokar minskar risken för trängsel på banan. 😊

Ni glömmer väl inte att köpa biljetter i god tid innan konserten med Danne Stråhed på Klockarebacken den 24 juli. Vi har beställt lika fint väder som förra året och hoppas på samma succé.

**GLAD
SOMMAR!**

19 juni Midsommarafton

Vi firar traditionsenligt med att samlas på Torget kl. 13 för att klä stången och sedan bära ner den till Ängen där Ystads folkdansare har dansuppvisning. Där fortsätter vi med danslekar och kaffeservering.
- Vi ses!

Aktiva kvinnor i Skåne Tranås

Redan 1911 gick åtta företagssamma damer samman i det som skulle bli **Tranås kyrkliga arbetsförening**. Föreningens mål och syfte var att hjälpa sjuka och fattiga i församlingen, det fanns ju inga pensioner på den tiden. Till jul kunde man dela ut 5 kr var till de behövande, vilket var mycket pengar. 1915 höll man sin första protokollförda auktion som inbringade drygt 300 kr. Det mesta av pengarna skänktes till utrustning för Landstormen som året tidigare kallats ut i beredskap. Föreningen som hade kunnat fira 100 år i år är numera nedlagd, men har bidragit med många fina arbeten till Tranås kyrka och med medel till behövande.

När andra världskriget bröt ut 1939 var det åter dags att hjälpa till med kläder och utrustning till männen i beredskap. Kvinnorna samlades till en början i en beredskapsförening för att sticka varma plagg till soldaterna. 1940 bilade man **Husmodersföreningen** som i år fyller 75 år. Genom åren har man ordnat ett stort antal kurser så som sömnad av kläder, häradsdräkter och hattar, broderi, knyppling och flamskvävnad men även slaktkurser, näversömnad och matlagning.
- Vi börjar bli till åren, berättar Elsa Andersson, och nu är vi bara 21 st kvar i föreningen. Vi träffas första tisdagen i månaden på Tranesgården med uppehåll under sommaren.

Kontakt: Ingrid Mattsson 0417-202 98 Ulla Walters 076-808 85 45

LAMMKÖTT
CHARK AV LAMM
DINKELMJÖL
LAMM & FÅRSKINN
ULLPRODUKTER MM

ÖPPET

Alla dagar 13/6-23/8
mellan kl 11 och 18
eller enl. överenskommelse

tel: 076-233 26 20

www.asgard-holkestorp.com

Nyhet!

Boka fårsafari med traktor
och vagn.
Vallning med Bordercollie

- Välkomna!

Tranaes kyrka i perspektiv

Skåne Tranås har antagligen varit ett bebott område sedan Hedenhös som en naturlig samlingsplats vid korsväg och vatten. Redan under järnåldern anlades ättehögar längs färdvägar. Högarna och gravfälten hade en speciell funktion när det gällde att bevisa rättmätigheten i ägandet av platsen, eftersom långvarigt boende var det starkaste stöd man kunde anföra för sina anspråk. Sju generationer gav rösträtt vid tinget talas det om i vissa källor. Under vikingatiden 750-1050 gjordes långa handelsfärder och många kom i kontakt med den nya tron där den förkristna tidens många gudar ersattes av en enda. De första missionsförsöken utfördes redan på 700-talet, men började inte nå framgångar förrän på 1000-talet.

Ofta uppfördes de första kyrkorna där de tidigare kultplatserna legat. De första kyrkorna var av trä, och i Lund som tidigt blev ett religiöst centrum fanns det inte mindre än 11 stavkyrkor på 1000-talet.

Äldre bevarad träkyrka

Kristen medeltid

Det danska riket enades och kristnades enligt Jellingestenen 980 och Skåne blev en del av detta rike. Folket var skyldiga att erlægga en tiondel av skörden till kyrkan och under medeltidens början byggdes omkring 350 nya kyrkor i Skåne av sten. Under denna tid uppfördes även Skåne Tranås "gamla" kyrka. Den var högt belägen - kanske på en förkristen kultplats eller ättehög? - och byggd av huggen sten, flis och kullersten. Den var knappt 20 meter lång och ungefär 6,5 meter bred.

Pestcråp
Roten kokades i vin
och ansågs kunna
bota pest.

Vapenhuset som sannolikt tillkom under 1300-talet innehöll senare libbåren, gapstocken och skampallen. Här fanns även en inmurad döds-kalle som använts som vigvattenkäril under den katolska tiden. Det var oroliga tider och många kyrkor byggdes till för att även fungera som försvarsanläggningar. Pestcråpen, sådana som växer vid Kvarndammen, togs in i landet under 1300-talet av munkar. Digerdöden, eller svarta döden kom till Sverige ca 1350 och drabbade mellan 40-60% av befolkningen. Kyrkan, och därmed den medeltida människan, trodde att det var Guds vrede över människornas synder som orsakade sjukdomen. Botgöring, böner och gåvor skulle hjälpa menade man. Om Skåne Tranås nattvardskalk från denna tid har något med detta att göra kan vi bara spekulera i.

Under medeltiden fanns inga bänkar i kyrkan utan församlingen fick stå och lyssna på ofta långdragna mässor på latin. Kyrkorna var inte sällan rikt målade och illustrerade vilket säkert gjorde det lättare för församlingen att ta till sig det religiösa budskapet. Även Skåne Tranås gamla kyrka var rik på freskomålningar under den vita kalken, det upptäcktes i samband med rivningen. Den som beställde och bekostade målningarna köpte sig även en snabbare väg till himlen. Handeln med avlatsbrev och att på olika sätt köpa frälsning ökade och kyrkan blev allt rikare och mäktigare.

Reformationen

1517 är ett årtal som många kommer ihåg från sin skoltid. Det var året då Martin Luther spikade upp de 95 teserna på kyrkporten i Wittenberg och striderna kring det som kommit att kallas reformationen tog sin början. Det var mycket som hände, men Malmö blev centrum för den danska reformationen 1536. Man återerövrade politisk makt, mark och rikedomar från kyrkan. I Sverige hade Gustav Vasa brutit med Påven och Rom redan året efter sin kröning 1523. Predikan skulle nu ske på församlingens språk, helgondyrkan och Mariakult avskaffades och man skulle inte längre kunna köpa frälsning eller syndernas förlåtelse.

Martin Luther 1483-1546

Predikstolen
foto: Wigrens måleri

Tranås kyrka reformerades också. Ett nytt altare sattes på plats 1597. Detta "renoverades" 1899 och sattes då upp i den nya kyrkan. Samma år lät man fröken Anna Wåhlin från Ingelstorp restaurera och måla om det gamla krucifixet som förvarats i ett uthus. Man tyckte från början inte att det var fint nog för den nya kyrkan. Krucifixet är utskuret i ek av Ignaberga-mästaren under senare hälften av 1200-talet och föreställde den lidande Kristus. Huvudet bar från början en törnekrona men ersattes nu med en kungakrona av koppar istället, så att det nu istället föreställer den segrande Kristus. Predikstolen är tillverkad 1603 men den fick flytta direkt in i den nya kyrkan 1880, dock efter att man målat den brun. Det skulle ta 22 år innan man åter anlätade fröken Wåhlin att mot en ersättning av 150 kronor sätta predikstolen i värdigt skick. I den gamla kyrkan fanns även en fattigstock. I botten på denna har man hittat några småmynt från Christian III:s tid som Danmark och Norges regent 1534-59. Inte heller denna ansågs vara fin nog för den nya kyrkan, utan ställdes undan på vinden. 1960 togs den dock fram, ytbehandlades och fick en plats längst ner i kyrkan vid dörren.

Vandrarhemmet Traneshgården

STF Hotell & Vandrarhem

Festsalar & Konferens

Infarterna har fått krukor med planteringar. För dessa riktar vi särskilt tack till Daniel Berlin som delat med sig av kommunens kulturpris och till Rosenhagen som ställt upp med planteringarna!

Vandrarhemmet har ny tvättleverantör - Sahlins textil, som serverar med lakan och dukar. Det nya lokala tvätteriet har varit igång sedan i januari och fokuserar på personlig god service, bra priser och flexibilitet när det gäller volymer. Även mindre företag är välkomna till oss hälsar Arne Sahlin.

Efter semestrarna kommer borden i Färgeriet att slipas och lackas om. Möblemanget är klassiker från Gärsnäs Möbler som är väl värda att vårda. Skåne Tranås snickeri kommer att göra jobbet.

Ungdomsföreningen var givetvis representerade på Tomellillamässan vid Sahlins och skötte servering och försäljning.

Till slut kom de äntligen på plats - gatlyktorna genom byn på väg 19. 26 stycken blanka, nya, effektiva och energisnåla.
- Tack för det Trafikverket!
Upplysningens tid är kommen till byn!

Skånes försvenskning 1658-1719

Det fanns ett motstånd mot den nya svenska regimen bland befolkningen i Skåne och därför utarbetade den svenska statsmakten och kyrkan en strategi för ett snabbt övertagande och försvenskning av skåningarna. Svenska ABC-böcker och katekeser spreds, klockarna hade undervisning och församlingens kunskaper kontrollerades vid förhör. All predikan skulle hållas på svenska och psalmerna översattes och anpassades till svenska. En tid skiljde sig därför den svenska psalmboken från den skånska.

I Skåne Tranås kyrka finns en raritet i form av en vacker gammal bibel på danska, 1550 års upplaga tryckt 1632.

När Skåne blev svenskt blev det förbjudet att använda det danska språket i tal och skrift. Böcker på danska skulle brännas. Denna bibel har undgått bokbål och lär ha skänkts till pastor Jöns Espman i början av 1700-talet.

Pestens tid 1710-13

Våren 1711 nådde pesten Skåne. Då hade farsoten redan härjat en tid i Stockholm där under sex månader ca 40% av befolkningen dog. Hela landet var i kris. Karl XII hade besegrats vid Poltava och var försvunnen. Det rådde kyla och missväxt, svält och elände.

Kyrkan blir för liten

I slutet av 1700-talet och framåt gick det förhållandevis bra för skåningarna. Rutger Macleans enskiftesreformer genomfördes på gott och ont men medförde trots allt en produktionsökning. Jordbruket blev effektivare, industrialiseringen tog fart och under 1800-talet mer än fördubblades Skånes befolkning. 1831 hade Skåne Tranås ca 1450 församlingsmedlemmar och en kyrka som knappt rymde 200 personer. Sommartid ordnades friluftsgudstjänster och inte sällan fick folk stå utanför och lyssna på prästen genom ett fönster. På Klockarebacken fanns/finns ett naturlartare i form av sex björkar. En skylt om detta finns vid bron i parken.

Det var därför inte alls konstigt att man 1874 beslöt att bygga en ny kyrka i byn och samtidigt utöka kyrkogården.

Nya kyrkan

Tranås nya kyrka invigdes 1880 och är byggd i rött tegel från Everöds tegelbruk i Tryde socken. Tornet har tre våningar och är 33,3 m högt. hela kyrkan är 36,6 meter lång. En omfattande renovering genomfördes 1993. Tranås kyrka ingår i Brösarp-Tranås församling tillsammans med Spjutstorp, Onslunda, Eljaröd, Fågeltofta, Andrarum och Brösarp.

Det räcker inte alltid att bara gräva där du står!

Tänker du byta bostad? Kanske köpa eller sälja en gård eller ett lantbruk? Då bör du vända dig till en fastighetsmäklare med fötterna stadigt i den skånska myllan. Vi på Mäklargården har verkat i Skåne under många år, kan mentaliteten och kulturen, vet att människor vill göra sina affärer rejält, handfast och ärligt. Som hästkarl och lantbrukare har jag också lärt mig att en spade alltid är bra att ha till hands.

Roland Ekström

Auktoriserad Fastighetsmäklare

Mobil 0709-220 998

www.maklargarden.se

VI HAR VÅR EGEN PROFIL!

TRANÅSLUND

Gårdsförsäljning - detaljer - köttlådor

Till grillsäsongen, varför inte prova vår goda färs till hamburgare eller hängmörat grillkött från Tranåslund!

Vårt kött:

- Kommer från välmående Limousindjur.
- Håller mycket hög och jämn kvalitet.
- Är hängmörat, vaccumpackat och märkt.
- Produceras och kan köpas på cykelavstånd från Skåne Tranås.

Kontakta oss!

Maria & Mårten
0705-52 02 47

www.tranaslund.se

info@tranaslund.se

Tranås kyrka ägde flera antika föremål, varav några har blivit skänkta till museer. En av rariteterna som varit kvar i kyrkans ägo, är den unika sockenbudskalken i silver från 1300-talet. Den lär vara Lunds stifts äldsta bevarade kalk. Den räddades undan svenskarna på 1500-talet när många skånska byar och kyrkor plundrades. Dock blev den tillsammans med två nyare silverföremål stulna från kyrkan 2005 och man befarade att kalken var borta för alltid. Men, nu har en kalk som med mycket stor sannolikhet är den i Tranås hemmahörande, upphittats och lämnats in till polisen i Ystad. Tranesbladet har varit i kontakt med förundersökningsledare Hasse Persson vid Ystadspolisen som försäkrar att både kalken och det åttkantiga etuiet nu finns i säkert förvar. Han berättar att en utredning har inletts och att upphittaren kommer att kallas till förhör. Han avslöjar också att polisen även har andra brott av mera brådskande karaktär att fokusera på, men att man ska göra sitt yttersta för att få säkerställt att det är just Tranåskalken och att den snarast ska kunna återbördas till Tranås.

Stulet kyrksilver kan ha hittats efter tio år

En silverkalk med träfodral har lämnats in till polisen i Ystad.

Man tror att det kan vara samma kalk som stals i Skåne-Tranås för tio år sedan.

SKÅNE-TRANÅS. I flera veckor lämnade en kvinna från Sjöbo in en medeltida nattvardskalk, som tros tillhöra Brösarp-Tranås församling, till polisen. Kalken hade varit försvunnen i ett decennium och man trodde att den var borta för alltid. 2005 utattes kyrkan för tio tjuvar och en silverkalk från 1300-talet, ett silverfält och en brudkröns förevann i stölden.

Kyrkorådets ordförande Bo Herou säger att stölden av det ovederhöriga kyrksilveret inträffade före huss tid, men att kalken som förvarades i en åttkantig trälåda förmodligen smältes från sakristian. Föremålen fanns alla i ett kassaskåp.

- Troligtvis var dörren till sakristian öppen och även kassaskåpet. När gudstjänsten var över var kalken försvunnen, säger Bo Herou.

Tjuvar stal kyrksilver

Örsmånga föremål stals från sockenkyrka i Tranås

Utavstått Allehanda. För snart tio år sedan, 16 december 2005.

Innan polisen kan överlämna kalken måste det först fastställas att det är just Skåne-Tranås silverkalk - en så kallad sockenbudskalk som användes

när nattvarden skulle ges i hemmet - och därför ska man lämna in fotografier till polisen.

Johan Håkansson, tillförordnad kommissarie i

Sjöbo, säger att fyndet ska ha påträffats vid Vamnehöjden för drygt två år sedan.

- Kvinnan ska ha hittat kalken på en parkeringsplats vid Vamnehöjden, säger Johan Håkansson.

Efteråt kvinnan lade överlämnat det ovanliga föremålet inom "skålig tid", det vill säga inom en vecka efter att hon gjorde fyndet, är hon nu misstänkt för fyndförseelse. En ringa brott där man kan strävas till böter.

Bo Herou berättar att det för omkring tio år sedan överlämnades en annan kalk till församlingen. En nattvardskalk som hade varit försvunnen under flera hundra år.

Då handlade det om en glansdring av Brösarps kyrka på 1600- eller 1700-talet. Man hittade nattvardskalken i Karlbergs kyrka som gav tillbaka den till oss, så jag tycker det här är ättessplundrande, säger Bo Herou.

BO HEROU
Johan Håkansson
Tillförordnad kommissarie i

Sockenbud, muntlig eller skriftlig begäran hos prästen i en församling (socken), att han skall infinna sig ute i socknen hos någon sjuk, som önskar samtala med honom eller undfå nattvarden. Vanligen medföljer skjuts, om den sjuke kan skicka sådan, för att prästen ofördröjligen skall kunna infinna sig. Prästen tar då alltid med sig sockenbudstygen l. socknetygen, d. v. s. en kalk, en paten och en oblatask af små dimensioner samt en liten flaska med vin, alltsammans insatt i ett läderfodral, ej större än att det kan bäras i en liten väska eller t. o. m. i fickan. J. P.

Text om Sockenbud ur Nordisk Familjebok 1884. T.v Sockentyg av modernare snitt. www.kyrkting.se.

Gemensamodling i Tranås

För andra året är de nu igång - gemensamodlarna i Skåne Tranås utkant. Gruppen består av ca tio personer som tillsammans sår, sätter, rensar, vattnar och skördar. Tranesbladet har talat med Anna Hägg-Drugge som är en av initiativtagarna till odlingen och hon berättar lite om finesserna med att odla gemensamt. -Dels har vi ju kul när vi träffas, men i och med att vi hjälps åt så blir det inga problem om man åker bort till exempel för då är det några av de andra som rensar eller vattnar. Hon berättar att det är en blandad grupp med både nybörjare och vana odlare, yngre och äldre, män och kvinnor. I år har man satsat på potatis, morötter, grönkål, persiljerot, kålrot, bönor, ärtor och rödbetor bland annat. Man träffas en gång i veckan, äter lunch tillsammans och delar erfarenheter.

Kontaktperson för odlingen är Solveig Falk

solveig@geppetto.se

Omställning Österlen
osterlen.omstallning.net

Anna berättar att odlingen ingår i Omställning Österlen och är ett samarbete med Ecotopia. Man har även startat en grupp som arbetar med att bygga upp en ekologisk och lokal fröbank.

Omställning Österlen är en av 115 grupper i landet som ingår i det gräsrotsbaserade Omställningsnätverket www.omstallning.net Hela Sverige ska leva är huvudman för den svenska delen av den internationella omställningsrörelsen och stödjer nätverket.

Transitionrörelsen eller omställningsrörelsen är ett globalt nätverk av människor som tar lokala omställningsinitiativ för att möta utmaningar som global uppvärmning och klimatförändring.

Rörelsen arbetar för att stärka lokal återhämtningsförmåga genom att ställa om energiförbrukning och matproduktion i kommunerna för att klara omställningen från ett fossilberoende till ett fossilfritt samhälle. Folkörörelsen startade i Totnes, England, 2006 av Rob Hopkins och har sedan dess snabbt spridit sig över världen

Kjells arkiv

Oscar E Mårtensson

Det var sommar och sedan någon månad rådde fred i Europa. Tranås Ungdomsförening gav sig ut på cykelutflykt till Kronovall 1945. Vi var 24 ungdomar som för 70 år sedan förevigades i det gröna.

Maja Björner

Jag

Amis Fritidshandel

Hyr släp
0709-180072
Skåne-Tranås
www.amisfritidshandel.se

Arisabäcksvägen 17
0709-18 00 72

GASOLKAMIN

"PROVENCE"

Snyggaste kaminen på marknaden i gjutjärn, som inte smutsar ner, inte behöver någon skorsten, som är effektiv och som dessutom är billig i drift.

Perfekt för uterummet!

Släputhyrning, hantverk,
gasol, kaminer & tillbehör,
m.m.

Öppet lördagar 12-16
För övriga tider ring

Biljetter: ICA Tomelilla,
Rosenhagen, Ystad turistbyrå
www.ticnet.se

Ny utställning:
Form för mat & bak
www.othinslunda.se

Närmast stundar:

- 19 juni Midsommarfirande med början kl 13:00 på Torget
- 28 juni TUF:s stora Loppis på Idrottsplatsen kl 13:00
- 16 juli Marknadsservering Tomelilla marknad
- 24 juli Konsert Danne Stråhed Klockarebacken 19:30
- 1 augusti Bakluckeloppis Idrottsplatsen kl 10:00-13:00
- 22 augusti Boulemästerskap Idrottplatsen (börja träna nu)

Information på
www.skanetranas.se
och på anslagstavlan

*Nästa nummer av
Tranesbladet utkommer i
början av september*

Värdekupong

Gårdsbutiken
Ingelsta Kalkon
15 % på ett köp

Gäller ej restaurang eller catering.
Kan ej kombineras med andra
rabatterbjudanden.
Giltig t.o.m den 31 juli 2015

INGELSTA KALKON
din lokala matleverantör

Lunch - catering - delikatesser

Gårdsbutiken på Österlen
tel: 0414-285 24
www.ingelstakalkon.se

Namn.....

Tel.....

-Välkommen!